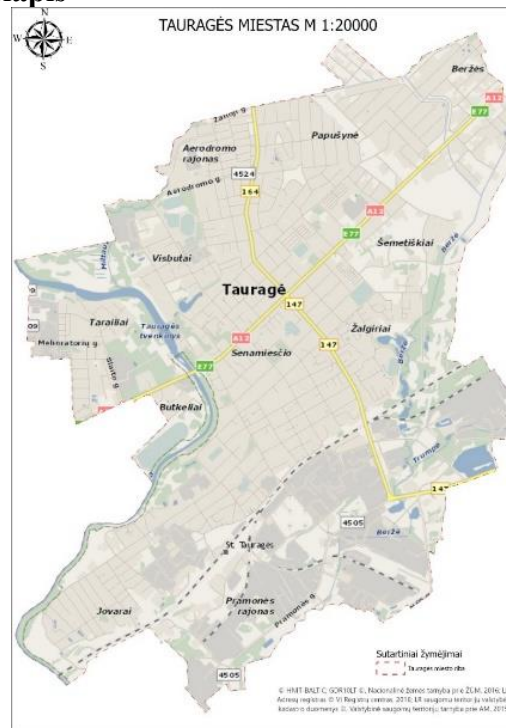

2023–2029 M. TAURAGĖS MIESTO TVARIOS PLĖTROS STRATEGIJA I SKYRIUS TERITORIJA, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA

Tauragės miestas (toliau – Tauragė) yra Tauragės rajono savivaldybės administracinis ir Tauragės regiono, kurį sudaro Jurbarko rajono, Pagėgių, Šilalės rajono ir Tauragės rajono savivaldybės, centras. Tauragė užima 1 416 ha teritoriją. Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje buvo 20 956¹.

Per Tauragę teka Jūros upė, kuri už 20 km įteka į Nemuną. Miesto rytinėje pusėje – miškai, šiaurinėje – naudingų iškasenų telkiniai ir saugomos gamtinės teritorijos, o pietinėje – pramonės rajonas. Tauragės susisiekimo sistema yra integruojama į visos Lietuvos susisiekimo sistemą ir per ją į Europos Sąjungos transporto tinklą. Per miestą eina tarptautinė automagistralė Via-Hanseatica (valstybinis kelias Nr. A12) ir geležinkelio linija į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį. Tarptautinis transporto koridorius užtikrina tranzitinius krovinių ir keleivių pervežimus bei gerą jų pasiskirstymą visoje Tauragės rajono savivaldybėje. Magistraliniu ir krašto keliais patogiu susisiekti su aplinkinėmis savivaldybėmis.

Teritorijos, kurioje įgyvendinama Strategija, žemėlapis

¹ Valstybės duomenų agentūros duomenys

II SKYRIUS

TERITORIJOS, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA, ANALIZĖ

Sprendžiamos problemos

Sprendžiama problema: *nepakankamas Tauragės miesto kaip regiono centro patrauklumas gyventojams kurtis ir investuoti.*

Pagrindimas: 2017–2022 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Tauragėje sumažėjo 4,8 proc., ypač sumažėjo darbingo amžiaus gyventojų dalis (8,4 proc.). Gyventojų mažėjimas kelia ekonomines problemas: mažėja vartojimas, pradeda trūkti šiuolaikinių kompetencijų turinčių darbuotojų. 2017–2021 m. laikotarpiu Tauragės raj. savivaldybės gyventojų *neto* vidaus migracija vidutiniškai per metus sudarė -221 asmenį. Lyginant su kitais Vidurio ir vakarų Lietuvos regiono (VVL) regionų centrais Tauragės rajono savivaldybės *neto* vidaus migracija yra neigiama ir blogesnė už trijų regionų centrų rodiklius (Kauno miesto, Utenos rajono ir Marijampolės savivaldybių).

Vidutinis mėnesinis gyventojų bruto darbo užmokestis, kuris 2021 m. buvo 1 278 Eur (VVL vidurkis – 1 439 Eur) ir mažiausias tarp VVL savivaldybių, kurios yra regionų centrai, nemotyvuoja gyventojų kurtis Tauragėje. O mažos materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, parodo menką investuotojų susidomėjimą. Šis rodiklis 2021 m. sudarė 1 596 Eur (VVL vidurkis – 3 718 Eur) ir nuo 2017 m. padidėjo tik 20 proc. (VVL – 38 proc.).

Pagal Lietuvos savivaldybių gyvenimo kokybės indeksą, Tauragės rajono savivaldybė kaimiškųjų savivaldybių klasteryje užėmė 6-tą vietą tarp 38 kaimiškųjų savivaldybių. Tačiau, lyginant su kitais regionų centrais, kurie patenka į tą patį klasterį, Tauragės rajono savivaldybė lenkia tik Telšių rajono savivaldybę, bet atsilieka nuo Utenos rajono ir Marijampolės savivaldybių.

Poreikiai ir potencialas

Atsižvelgiant į Tauragės rajono savivaldybės 2021-2030 metų strateginį plėtros planą, konsultacijas su gyventojais ir verslo atstovais, **nustatyti** šie Tauragės miesto tvarios plėtros **poreikiai**:

- 1) Pagerinti švietimo įstaigų infrastruktūrą ir jų prieinamumą siekiant atverti jas gyventojų poreikiams (ikimokyklinio ugdymo poreikis nėra patenkinamas², tik 3 iš 9 bendrojo ugdymo mokyklų (BUM) yra pritaikytos vaikams su judėjimo negalia, tik vienas BUM stadionas yra modernizuotas). Esama situacija neskatina jaunų šeimų kurtis Tauragėje. Mažėjanti darbingo amžiaus gyventojų dalis – rimta problema verslui, dėl ko nepritraukiamos privačios investicijos.
- 2) Padidinti mažiau galimybių, motyvacijos ir/ar kitą atskirtį patiriančių asmenų įtraukumą į kultūrinį ir socialinį miesto gyvenimą (kultūros ir neformalaus ugdymo įstaigų patalpos nėra pilnai pritaikytos pagal universalaus dizaino principus, trūksta erdvių, skirtų šiuolaikinėms kultūrinėms veikloms, kūrybiškumui plėtoti). Aktyvesnis mažiau galimybių, motyvacijos ir/ar kitą atskirtį patiriančių asmenų įsitraukimas į kultūrinį ir socialinį miesto gyvenimą ugdo jų ekonominį savarankiškumą, padeda prisitaikyti prie neišvengiamų pokyčių ateityje.
- 3) Atgaivinti miesto žaliąsias erdves ir humanizuoti labiausiai urbanizuotas teritorijas (nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis Tauragės miesto labiausiai urbanizuotose teritorijose³ yra blogas, nes siekia 2,77, kai šalies vidurkis atitinkamo gyventojų tankumo teritorijose yra 1,15). Tai rodo, kad Tauragės miestas susiduria su arti gyvenamosios vietos esančių ir gyventojų poreikius atitinkančių žaliųjų erdvių trūkumu.

² 2017 m. pabaigoje nepatekusių į darželius skaičius buvo 94, 2018 m. – 189, 2019 m. – 122, 2020 m. – 121, 2021 m. rugsėjo 1 d. – 71

³ 1 kv/km gardelė, kurioje gyvena daugiau nei 1500 gyventojų (Informacijos šaltinis – oficialūs gyventojų ir būsto surašymo duomenis 2021 m.)

Pašalinus šį trūkumą, miesto viešosios erdvės prisidėtų ir prie gyvenamosios aplinkos kokybės didėjimo, ir prie palankių sąlygų verslo kūrimui ir plėtrai sudarymo.

Tauragės rajono savivaldybė sieks *panaudoti* Tauragės miesto *potencialą* aukščiau nurodytiems poreikiams tenkinti:

- 1) Optimizuotas ir efektyviai veikiantis švietimo ir kultūros paslaugų tinklas (pilnai optimizuotas savivaldybės kultūros įstaigų tinklas, taip pat optimizuotas švietimo įstaigų tinklas – visose miesto mokyklose ugdoma daugiau nei 200 mokinių).
- 2) Palanki gamtinė miesto aplinka (per Tauragę teka Jūros upė, miesto rytinėje pusėje – miškai, vakarinėje ir šiaurinėje – saugomos gamtinės teritorijos).
- 3) Sėkmingai įgyvendinama savivaldybės vizija tapti žaliausia savivaldybe šalyje (Tauragės miestą 2022 m. Europos Komisija atrinko kaip vieną iš 100 Europos miestų, kurie pagal ES misiją „100 klimatui neutralių ir išmaniųjų miestų“ įgyvendins eksperimentinę inovacijų programą ir iki 2030 m. taps poveikio klimatui nedarančiu miestu, taršūs autobusai nuosekliai keičiami elektra varomais (išsigyti 13 elektrobų), didžioji dalis viešųjų pastatų naudoja atsinaujinančius energinius išteklius).

Galimybės ir grėsmės

Grėsmė, trukdanti sėkmingai didinti miesto patrauklumą, yra senstanti šalies visuomenė⁴. Tai reiškia didėjančias sveikatos ir socialinės apsaugos išlaidas, tad ir augančią našta dirbantiesiems bei savivaldybių biudžetams. Visgi „Mokymosi visą gyvenimą“ koncepto ir kompleksinių viešųjų paslaugų populiarėjimas visos šalies mastu paskatins vyresnio amžiaus asmenis išlikti socialiai aktyviais bendruomenės nariais. Taip pat sudarys sąlygas mažiau galimybių, motyvacijos ir/ar kitą atskirtį patiriančių pažeidžiamiausių socialinių grupių nariams tapti savarankiškais ir motyvuotais⁵.

Nepalanki Strategijos įgyvendinimui yra užsitęsusi nacionalinė švietimo reforma. Tačiau, nacionaliniu mastu nuo 2025 m. 2 metų ir vyresniems vaikams ikimokyklinis ugdymas taps visuotinis. Taip pat, nuo 2024 m. specialiųjų poreikių vaikus turės priimti visos šalies mokyklos. Tai skatins tėvus, auginančius mažamečius ir specialiuosius poreikius turinčius vaikus, sugrįžti į darbo rinką, neprarasti kvalifikacijos, o vaikams – vienodas sąlygas ir starto galimybes.

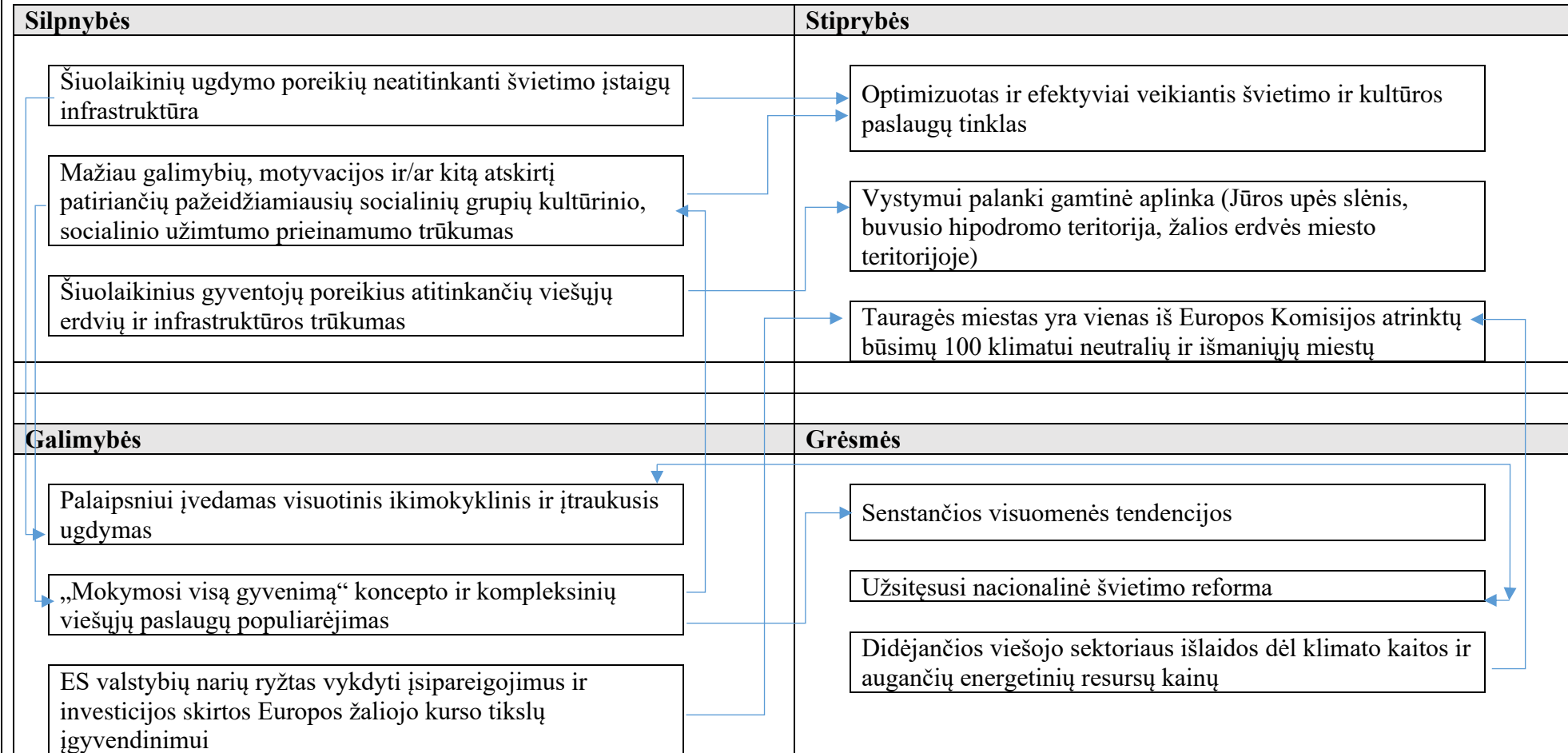
Klimato kaita, brangstantys energetiniai resursai didins viešosios infrastruktūros eksploatavimo kaštus. Savivaldybės bus įpareigojamos planuoti gyvenamųjų vietovių teritorijas atsparias klimato pokyčiams, diegti energetinį efektyvumą užtikrinančius sprendinius, ugdyti gyventojų sąmoningumą. Šiai grėsmei valdyti ES lygmeniu įgyvendinamas 2014 m. sausio 22 d. Europos Komisijos paskelbtas Komisijos komunikatas „2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija“ (toliau – žalioji kursas). Pagal patvirtintą 2021–2027 m. ilgalaikį ES biudžetą ir priemonę „Next Generation EU“ bent 30% visų išlaidų bus skiriama su klimatu susijusiems projektams: numatoma reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai mažinimo ir (ar) kompensavimo priemonėms.

⁴ Medianinis gyventojų amžius Lietuvoje 2018 m. – 43 m., 2022 m. – 44 m.

⁵ Pvz., 2020 m. visoje šalyje veikė 63 Trečiojo amžiaus universitetai; pakito šalies bibliotekų paslaugų prieinamumas ir naudojamų paslaugų spektras, fizinį bibliotekų apsilankymų skaičių papildė virtualūs lankymai.

Teritorijos stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė

1 Problema: nepakankamas Tauragės miesto kaip regiono centro patrauklumas gyventojams kurtis ir investuoti

Siekiant pagerinti švietimo įstaigų infrastruktūrą ir jų prieinamumą, bus pasitelkiami investiciniai mechanizmai, skirti padėti įgyvendinti visuotinio ikimokyklinio ir įtraukiojo ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose reformas. Optimizuotas ir efektyviai veikiantis švietimo ir kultūros įstaigų tinklas po šių intervencijų labiau atlieps šiuolaikinius gyventojų poreikius ir atitiks visuomenės kūrybiškumą ugdančias tendencijas. Tokiu būdu bus bent dalinai valdoma užsitęsios nacionalinės švietimo reformos grėsmė.

Siekiant padidinti mažiau galimybių, motyvacijos ir/ar kitą atskirtį patiriančių asmenų įtraukumą į kultūrinį ir socialinį miesto gyvenimą, bus modernizuojama kultūrinių ir neformalaus ugdymo paslaugų infrastruktūra, didinamas šių paslaugų prieinamumas sudarant sąlygas gyventojams mokytis

visą gyvenimą, plačiau naudotis kompleksinėmis viešosiomis paslaugomis. Tokiu būdu bus mažinamos visuomenės senėjimo grėsmės sukeltos pasekmės, nes dalis Tauragės gyventojų ilgiau išliks aktyviais visuomenės nariais.

Šiuolaikinius gyventojų poreikius atitinkančių viešųjų erdvių ir infrastruktūros trūkumą bus siekiama sumažinti pasinaudojant Tauragės miesto, kuris yra vienas iš Europos Komisijos atrinktų būsimų 100 klimatui neutralių ir išmaniųjų miestų, projektu, taip pat įgyvendinamomis šalyje ir Europos Sąjungoje žaliojo kurso iniciatyvomis, vystymui palankia gamtine Tauragės aplinka. Modernizuojant labiausiai urbanizuotas miesto teritorijas ir atnaujinant žaliųjų erdvių infrastruktūrą bus siekiama efektyviau valdyti klimato kaitos ir augančių energetinių resursų kainų keliamas grėsmes.

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI IR JŲ VERTINIMO RODIKLIAI

Tikslas (-ai)	Tikslo poveikio rodiklis (-iai)	Tikslo poveikio rodiklio (-ių) reikšmės			Uždaviniai	Uždavinių rezultato rodikliai	Uždavinių rezultato rodiklių reikšmės		
		Pradinė	Tarpinė	Siekiamą			Pradinė	Tarpinė	Siekiamą
1	2	3	4	5	6	7	7		8
1. Didinti Tauragės miesto patrauklumą gyventojams kurtis ir investuoti	Tauragės miesto gyventojų skaičius (asmenys)	20 956 (2022 m.)	20 956 (2025 m.)	20 956 (2030 m.)	1.1.Pagerinti viešųjų paslaugų prieinamumą Tauragės mieste	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2021 m.)	156 250 (2025 m.)	201 250 (2029 m.)
						Naujos arba modernizuotos vaikų priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	0 (2021 m.)	0 (2025 m.)	80 (2029 m.)
					1.2.Užtikrinti tvarią miesto aplinką	Rekultivuota žemė, naudojama žaliesiems plotams, socialiniams	0 (2021 m.)	0,13 (2025 m.)	4,95 (2029 m.)

					būstams, ekonominei arba kitai paskirčiai (ha)			
					Naujo arba modernizuoto viešojo transporto naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	0 (2021 m.)	152 390 (2025 m.)	152 390 (2029 m.)
					Dviračiams skirtos infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)	0 (2021 m.)	250 (2025 m.)	500 (2029 m.)
					Numatomas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (tonos CO2 ekvivalentu per metus)	38 143 (2021 m.)	37 000 (2025 m.)	37 000 (2029 m.)
					Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2021 m.)	0 (2025 m.)	10 000 (2029 m.)

IV SKYRIUS INTEGRUOTO POŽIŪRIO APRAŠYMAS

Integruoto požiūrio, kurio laikomasi rengiant ir įgyvendinant Strategiją, aprašymas		
Strategijos atitiktis integruotą požiūrį užtikrinantiems principams	Veiksmis prisidedama prie efektyvesnio dviejų ar daugiau savivaldybių funkcijų vykdymo	Tauragės miesto tvarios plėtros strategijoje suplanuotais veiksmais bus sukurtos naujos ir inovatyvios viešosios paslaugos, ir tvari viešoji infrastruktūra (pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą vykdant: ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimo, gyventojų bendrosios kultūros ugdymo, sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių neįgaliųjų socialiniam integravimui į bendruomenę sudarymo, sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymo, aplinkos kokybės gerinimo ir apsaugos; kraštovaizdžio, savivaldybės teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimo; keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimo funkcijas).
	Veiksmai įgyvendinami taikant integruotų teritorinių investicijų metodą	Veiksmai įgyvendinami pasitelkiant Programos 8 specialaus prioriteto 8.1 uždavinio, 4 prioriteto 4.5 uždavinio ir 5 prioriteto 5.1 uždavinio investicijas.

V SKYRIUS PARTNERIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČIŲ IR ĮGYVENDINANČIŲ STRATEGIJĄ

Partnerių dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant Strategiją aprašymas		
Etapas	Įtraukimo priemonės	Dalyviai
Strategijos rengimas	Reprezentatyvus gyventojų nuomonės tyrimas Darbo grupės dėl Tauragės rajono savivaldybės strateginio plėtros plano rengimo 2020 m. I ir II ketvirčiai	Iš viso Tauragės rajono savivaldybės tyrime dalyvavo 815 gyventojų: 332 apklausos anketą pildė internetu, 483 – raštu. Strateginio plėtros plano darbo grupių nariai (NVO, VVG, verslo, akademinų įstaigų atstovai)
	Strategijos pristatymas ir aptarimas 2021 m. gruodžio 7 d., 2022 m. lapkričio 3 d.	Tauragės regiono plėtros tarybos nariai
	Strategijos pristatymas ir aptarimas 2021 m. spalio 27 d.	Tauragės apskrities verslininkų asociacijos nariai

	Strategijos pristatymas ir aptarimas 2023 m. sausio 23 d.	Tauragės regiono plėtros tarybos kolegijos partnerių grupė
	Kūrybinės dirbtuvės dėl buvusio hipodromo teritorijos prie Jūros upės Tauragės mieste vizijos vystymas 2021 m. gruodžio 23 d. – 2022 m. gruodžio 5 d.	Tauragės miesto gyventojai (viso 97)
	Darbo grupė dėl darnaus judumo veiksmų 2022 m. rugpjūčio – rugsėjo mėn.	VVG, NVO, verslo atstovai ⁶
Strategijos įgyvendinimas	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų viešinimas Tauragės rajono savivaldybės internetinėje svetainėje iki 2030 m.	Tauragės rajono ir miesto gyventojai
	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų pristatymas Tauragės regiono plėtros tarybos posėdžiuose	Tauragės regiono plėtros tarybos nariai

⁶ Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 1-254, kuriuo buvo atnaujinta Tauragės rajono savivaldybės Tauragės miesto darnaus judumo plano komiteto sudėtis